

EVOLUȚIA RELAȚIEI BENEFICIAR-PROIECTANT ÎN CONTEXTUL LOCUIȚELOR COLECTIVE ÎN REPUBLICA MOLDOVA: PROVOCĂRI ȘI OPORTUNITĂȚI

Diana ANDRONOVICI¹,
Tamara NESTEROV¹

¹Departamentul Arhitectură, Facultatea Urbanism și Arhitectură, Universitatea Tehnică a Moldovei,
Chișinău, Republica Moldova

*Autorul corespondent: Diana Andronovici, e-mail: diana.andronovici@arh.utm.md

Rezumat. Pe parcursul timpului, începând cu perioada industrializării construcțiilor, relația naturală dintre beneficiar și proiectant s-a diminuat semnificativ, acest fenomen fiind prezent și în alte domenii în care produsul final este conceput anticipând așteptările clientului/utilizatorului. Astfel, s-a creat o situație în care arhitecții și proiectanții sunt nevoiți să anticipeze aprioric cerințele și caracteristicile spațiului locativ, în absența unei implicări directe a comanditarului în procesul creativ. Ca rezultat, locuințele/apartamentele standardizate sunt destinate unui public generic, fără a reflecta nevoile individuale. Industria construcțiilor locative proiectează astfel spații versatile, destinate unui utilizator abstract, care ar putea adapta spațiul pentru diverse activități domestice. În practică, însă, locatarii depun eforturi substanțiale pentru a-și adapta apartamentele la cerințele vieții cotidiene și activităților profesionale, iar transformările aduse acestor spații sunt vizibile în peisajul urban din orașele Republicii Moldova.

Lipsa vizibilității publice asupra acestei situații din domeniul locuințelor colective afectează calitatea estetică a peisajului urban și generează conflicte cu drepturile de autor arhitecturale, prin modificările realizate de locatari. Acceptarea tacită a acestui fenomen de către instituțiile de profil reflectă o abordare temporară, dar nesustenabilă, în fața provocărilor pe termen lung.

Metodologia evaluării calității locuințelor colective la momentul actual poate fi eficient realizată prin analiza conținutului documentelor și artefactelor comunicaționale, cum ar fi textele și resursele vizuale. Această metodă non-invazivă oferă o apreciere directă și obiectivă a produsului arhitectural, în comparație cu colectarea de răspunsuri prin sondaje. În acest scop, rețeaua de socializare Facebook a fost utilizată pentru a evalua opiniile locuitorilor din Chișinău cu privire la calitatea locuințelor colective, aceste opinii fiind exprimate pe diverse platforme online și grupuri tematice.

Cuvinte cheie: industrializare, locuire colectivă, proiect model, uniformizare, co-proiectare

Introducere

Dezvoltarea arhitecturii locuințelor colective reflectă adesea transformările economice și sociale ale unei societăți, iar în Republica Moldova, evoluția acestui sector a fost profund influențată de procesele de industrializare a construcțiilor. Odată cu tranziția spre modele tipizate, relația dintre beneficiar și proiectant a cunoscut o distanțare semnificativă, în care produsul este creat în absența unei comunicări directe cu utilizatorul final. Această schimbare a generat o practică în care proiectanții trebuie să anticipeze nevoile și așteptările utilizatorilor fără participarea activă a acestora în faza de proiectare.

Pe această cale, locuințele colective au ajuns să fie standardizate, destinate unui public generic și lipsind de adaptabilitate la cerințele individuale ale locatarilor. În practică, însă, locatarii

se confruntă cu provocarea de a adapta aceste spații la nevoile lor specifice, fie că sunt de ordin domestic sau profesional, lucru ce a dus la transformări vizibile în structura arhitecturală și peisajul urban al orașelor din Republica Moldova.

Problematica modificărilor nesistematice realizate de locatari ridică totodată și aspecte legate de estetică, drepturi de autor și sustenabilitatea urbană. Fără o conștientizare și o dezbateră publică activă asupra acestui fenomen, transformările spontane continuă să afecteze calitatea peisajului urban și integritatea proiectelor arhitecturale inițiale.

Acest studiu propune o metodă alternativă de evaluare a calității locuințelor colective prin analiza conținutului generat de locatari pe platformele de socializare, astfel oferind o perspectivă directă și obiectivă asupra percepției utilizatorilor cu privire la locuințele lor.

Capitolul I: Fundamente istorice și sociale ale arhitecturii locuințelor colective

I.1. Contextul istoric al locuințelor colective în Republica Moldova. *Locuințele colective în Republica Moldova au apărut ca o soluție la nevoile de locuire generate de procesele de urbanizare accelerate și de industrializare în secolul XX. La începutul anilor 1950, în contextul politic și economic al Uniunii Sovietice (RSSM fiind parte componentă), s-au dezvoltat politici de construcție care prioritizau dezvoltarea rapidă a infrastructurii locative. Această perioadă a fost caracterizată prin inițiative menite să răspundă cerințelor de locuire ale populației, fără a ține cont de preferințele sau nevoile individuale ale locatarilor.*

I.2 Impactul industrializării asupra arhitecturii locuințelor. *Industrializarea a jucat un rol semnificativ în transformarea arhitecturii locuințelor colective. Proiectarea și construcția acestora au fost influențate de necesitatea de a produce în masă, ceea ce a dus la standardizarea componentelor arhitecturale și la adoptarea unor soluții uniforme. Acest fenomen a avut ca rezultat crearea de blocuri de locuințe cu caracteristici arhitecturale similare, care nu reflectau diversitatea și specificitatea culturală a comunităților locale.*

Standardizarea a fost dictată de considerente economice, însă a dus la o uniformizare a aspectului estetic al locuințelor, eliminându-se astfel individualitatea proiectului și personalizarea spațiului locativ. În loc să se dezvolte arhitecturi adaptate la contextul local și la nevoile locatarilor, s-au creat soluții standardizate care răspundeau doar unui model generic de locuire.

I.3 Trecerea de la individualitate la uniformizare. *Pe parcursul timpului, tendințele arhitecturale s-au schimbat, trecând de la o abordare care pune accentul pe specificitatea individuală la una centrată pe standardizare. În perioada pre-industrială, locuințele erau construite adesea pentru a reflecta identitatea culturală și socială a locatarilor. Această abordare a fost însă distorsionată de avansul industrializării, care a impus un model arhitectural uniform, concentrându-se pe eficiență și costuri reduse.*

Această schimbare a generat o disociere între nevoile locatarilor și soluțiile arhitecturale oferite, conducând la o criză de identitate urbană. Locuințele colective au fost concepute fără o înțelegere adecvată a utilizatorilor finali, ceea ce a condus la o absență a coerenței între spațiile de locuit și activitățile cotidiene ale locatarilor.

I.4 Consecințele sociale ale uniformizării locuințelor colective. *Uniformizarea arhitecturală a avut nu doar un impact estetic, ci și social. Locuințele colective standardizate au contribuit la formarea unor comunități cu o identitate fragmentată, unde individualitatea a fost înlocuită de o uniformitate impusă. Această situație a generat tensiuni sociale, locatarii resimțind adesea o lipsă de apartenență și de conectivitate cu vecinii lor.*

Transformările urbane au dus la o dinamică socială complexă, unde nevoile individuale ale locatarilor au fost ignorate, iar spațiile publice au fost insuficient adaptate pentru a facilita interacțiunea socială. Acest lucru a dus la o scădere a calității vieții în mediul urban, cu repercusiuni asupra sănătății mentale și a bunăstării comunității.

Capitolul II: Distanțarea beneficiarului de procesul de proiectare și impactul asupra locuințelor colective

II.1 Conceptul de distanțare în procesul de proiectare. Distanțarea dintre beneficiar și procesul de proiectare reprezintă o problemă majoră în arhitectura contemporană, în special în domeniul locuințelor colective. Acest concept se referă la lipsa de comunicare și de implicare a utilizatorilor finali în etapele de concepție și dezvoltare a proiectului arhitectural. În Republica Moldova, această distanțare a fost amplificată de politicile de construcție standardizate și de tendințele de industrializare, care au limitat interacțiunea directă între arhitecți, proiectanți și beneficiari.

II.2 Factorii care contribuie la distanțare. Distanțarea beneficiarului de procesul de proiectare este influențată de mai mulți factori:

- Proiectele sunt concepute pentru a satisface cerințele unui public generic, fără a ține cont de particularitățile culturale, sociale și economice ale comunităților locale – **standardizarea soluțiilor arhitecturale.**
- Beneficiarii sunt adesea excluși din discuțiile relevante cu privire la nevoile lor specifice, iar deciziile sunt luate de profesioniști fără input direct din partea utilizatorilor – **absenteismul beneficiarului în procesul decizional.**
- Canalizarea informațiilor între beneficiari și proiectanți este adesea inexistentă sau insuficientă, ceea ce duce la neînțelegeri și la dezvoltarea unor soluții inadecvate – **lipsa de comunicare.**

II.3 Impactul distanțării asupra calității locuințelor colective. Distanțarea beneficiarului are consecințe semnificative asupra calității locuințelor colective, afectând atât funcționalitatea acestora, cât și satisfacția utilizatorilor. Iată câteva dintre impacturile majore:

- Locuințele standardizate nu răspund nevoilor specifice ale locatarilor, ceea ce conduce la ineficiențe în utilizarea spațiului. Locatarii sunt nevoiți să facă modificări și adaptări pentru a-și satisface cerințele personale, ceea ce poate genera conflicte cu normele de construcție și cu estetica generală a clădirii – **inadaptabilitatea spațiilor.**
- Distanțarea dintre beneficiari și procesul de proiectare contribuie la o experiență de locuire neplăcută, afectând sănătatea fizică și mentală a locatarilor. Lipsa de confort și funcționalitate a locuințelor poate avea efecte negative asupra calității vieții și a interacțiunilor sociale – **scăderea calității vieții.**
- Modificările aduse de locatari pot afecta coerența estetică a clădirilor și a peisajului urban. Aceste intervenții, adesea spontane și nesistematizate, pot conduce la un peisaj urban haotic și lipsit de identitate – **conflicte legate de estetică.**

II.4 Studiul de caz: Locuințele colective din Chișinău. Pentru a evidenția impactul distanțării beneficiarului în procesul de proiectare, se poate analiza cazul locuințelor colective din Chișinău. Prin intermediul unor studii de teren și a unei analize a feedback-ului locatarilor, se pot identifica principalele probleme cu care se confruntă aceștia:

- Mulți locatari se plâng de dimensiunile mici ale apartamentelor și de lipsa de spațiu de depozitare, ceea ce le afectează confortul cotidian – **reclamarea spațiilor insuficiente.**
- Locatarii doresc adesea să personalizeze spațiile lor, dar se confruntă cu reglementări stricte și cu riscul de a fi penalizați pentru modificările aduse – **necesitatea de personalizare.**
- Opiniile exprimate pe platformele de socializare reflectă o dorință crescută de a îmbunătăți aspectul estetic al clădirilor, evidențiind nevoia de a include perspectivele locatarilor în viitoarele proiecte arhitecturale – **aprecierea designului și esteticii.**

II.5 Soluții pentru reintegrarea beneficiarului în procesul de proiectare. Pentru a contracara efectele distanțării beneficiarului, este esențial să se dezvolte strategii care să faciliteze implicarea activă a locatarilor în procesul de proiectare:

- Organizarea de sesiuni de consultare cu comunitățile poate ajuta la colectarea de informații valoroase despre nevoile și dorințele locatarilor – **consultări publice și ateliere de lucru.**

- Implementarea unor proiecte pilot care să integreze beneficiarii în procesul de proiectare poate demonstra eficiența participării active a acestora – **proiecte pilot de co-proiectare**.
- Promovarea unor reglementări mai flexibile care să permită modificări adaptate nevoilor locatarilor, fără a compromite siguranța și integritatea clădirilor – **flexibilitate în reglementări**.

Capitolul III: Transformări și adaptări în spațiul urban

III.1 Introducere în fenomenul transformărilor urbane. *Evoluția spațiului urban în Republica Moldova, și în special în Chișinău, reflectă un proces continuu de adaptare și transformare, influențat de schimbările economice, sociale și culturale ale societății. În contextul locuințelor colective, aceste transformări sunt direct legate de dorința locatarilor de a-și adapta spațiile la nevoile lor individuale, ducând la modificări adesea nesistematizate, dar vizibile, în peisajul urban.*

Acest capitol examinează diversele tipuri de transformări și adaptări realizate de locatari asupra locuințelor colective și impactul acestor modificări asupra spațiului urban. De asemenea, se analizează modul în care aceste transformări influențează aspectul estetic, funcționalitatea și coerența vizuală a mediului construit.

III.2 Tipologia transformărilor în locuințele colective. *Transformările locuințelor colective pot fi clasificate în mai multe tipuri, fiecare având impacturi diferite asupra spațiului urban și a coerenței arhitecturale. Printre acestea se numără:*

- **Modificările structurale:** Adaptările care implică intervenții asupra structurii originale a clădirii (cum ar fi extinderile de balcoane, compartimentările interioare sau modificările ferestrelor). Aceste intervenții afectează în mod direct estetica și coerența vizuală a clădirilor și pot ridica probleme de siguranță structurală.
- **Modificările estetice:** În multe cazuri, locatarii aleg să personalizeze aspectul estetic al locuințelor prin vopsirea fațadelor, aplicarea de ornamente sau montarea de ferestre și uși de altă culoare și stil față de standardul inițial al clădirii. Aceste schimbări pot crea disonanțe în aspectul vizual al clădirilor și, implicit, al spațiului urban.
- **Modificările funcționale:** Adesea, spațiile inițial concepute pentru un anumit scop sunt modificate pentru a servi unor funcții noi, cum ar fi transformarea unor spații comune în locuințe sau birouri, ceea ce poate duce la o pierdere a funcționalității inițiale a clădirii.
- **Intervenții nesistematice în spațiul verde:** Locatarii fac adesea modificări în spațiile verzi aferente blocurilor pentru a crea grădini proprii, locuri de parcare sau anexe improvizate, ceea ce afectează peisajul natural și contribuie la o fragmentare a spațiului urban.

III.3 Cauzele transformărilor și adaptărilor în locuințele colective. *Modificările și adaptările locuințelor colective sunt rezultatul mai multor factori economici, sociali și culturali:*

- **Necesitățile individuale ale locatarilor:** Locatarii au nevoi specifice, care nu sunt întotdeauna satisfăcute de locuințele standardizate. Creșterea familiei, nevoia de spațiu de depozitare sau schimbările în stilul de viață pot determina aceste adaptări.
- **Lipsa implicării beneficiarului în procesul de proiectare:** Distanțarea dintre beneficiar și proiectanți, abordată în capitolul anterior, face ca locuințele standardizate să fie prea puțin adaptabile nevoilor individuale, determinând astfel locatarii să intervină pentru a-și personaliza spațiul.
- **Politici și reglementări insuficiente:** În multe cazuri, reglementările în ceea ce privește modificările clădirilor sunt insuficient aplicate sau sunt prea permissive, permițând astfel intervenții nesistematizate care afectează estetica urbană.

III.4 Impactul transformărilor asupra peisajului urban. Transformările nesistematizate realizate de locatari afectează profund peisajul urban, generând provocări de ordin estetic, funcțional și social:

- **Impact vizual și estetic:** Intervențiile disparate pe fațade și în structura locuințelor afectează coerența estetică a clădirilor, contribuind la un peisaj urban lipsit de armonie și identitate vizuală.
- **Fragmentarea spațiului public:** Adaptările în spațiile comune, cum ar fi cele verzi sau cele de parcare, duc la o fragmentare a spațiului urban, reducând accesibilitatea și calitatea acestuia pentru toți locatarii.
- **Conflictul între estetica personală și cea publică:** Transformările locatarilor pot intra în conflict cu drepturile de autor ale arhitecților, dar și cu reglementările estetice, ceea ce generează tensiuni între nevoile individuale și cerințele colective de păstrare a unui peisaj urban armonios.

III.5 Metode de analiză și evaluare a transformărilor urbane. Pentru a înțelege amploarea și tipologia transformărilor realizate asupra locuințelor colective, se pot folosi mai multe metode de analiză, cum ar fi:

- **Analiza documentară și a arhivelor urbane:** Studiarea documentelor și a arhivelor referitoare la reglementările inițiale, proiectele de construcție și modificările ulterioare permite o înțelegere detaliată a modului în care aceste intervenții au evoluat în timp.
- **Content analiza rețelelor sociale și a platformelor online:** Opiniile locatarilor exprimate pe rețelele de socializare (precum Facebook) sunt o sursă valoroasă de informații privind percepțiile lor asupra calității locuințelor și nevoia de adaptare a acestora.
- **Observație directă și analiza terenului:** Monitorizarea directă a transformărilor în spațiul urban prin observație de teren permite o documentare vizuală și o cartografiere a modificărilor, oferind o imagine realistă a impactului acestora asupra mediului construit.

III.6 Soluții pentru gestionarea transformărilor nesistematizate. Pentru a limita impactul negativ al transformărilor nesistematizate asupra spațiului urban și pentru a promova adaptări mai armonioase, se propun câteva soluții:

- **Implementarea de politici de adaptare flexibilă:** Crearea unor reglementări mai flexibile și mai adaptate nevoilor locatarilor, care să permită personalizări estetice și funcționale într-un mod controlat și sistematizat.
- **Promovarea colaborării între autorități, arhitecți și locatari:** Organizarea de consultări și colaborări între autoritățile locale, arhitecți și locatari poate ajuta la identificarea nevoilor reale ale locatarilor și la crearea unor soluții adaptate, fără a compromite calitatea estetică a spațiului urban.
- **Educația arhitecturală și urbană a locatarilor:** Organizarea de campanii de educație arhitecturală și urbană poate contribui la creșterea gradului de conștientizare a importanței menținerii unei estetici urbane coerente și la respectarea regulilor urbanistice.

Capitolul IV: Metodologia de evaluare a calității locuințelor colective prin analiza conținutului digital

IV.1 Introducere în metoda de evaluare digitală. În contextul dezvoltării tehnologice actuale, platformele digitale și rețelele de socializare oferă o nouă sursă de date valoroasă pentru evaluarea calității locuințelor colective. Locatarii își exprimă opiniile, preferințele și nemulțumirile în mediul online, iar aceste date pot fi analizate pentru a obține o imagine detaliată a percepțiilor lor asupra locuințelor. Acest capitol explorează metodologia evaluării calității locuințelor colective prin analiza conținutului digital generat de utilizatori pe platformele sociale, cum ar fi Facebook, forumurile de discuții și alte surse digitale, care reprezintă o alternativă la metodele clasice de colectare a datelor, cum ar fi sondajele sau interviurile.

IV.2 Avantajele analizei conținutului digital pentru evaluarea calității locuințelor. Utilizarea analizei conținutului digital prezintă mai multe avantaje în evaluarea locuințelor colective:

- **Acces direct la opinia utilizatorilor:** Analiza conținutului digital oferă acces la opinii și experiențe personale exprimate liber de către locatari, fără constrângeri legate de întrebări prestabilite sau ghidaje de răspuns.
- **Cantitatea și diversitatea datelor:** Rețelele de socializare și alte platforme digitale permit colectarea unui volum mare de date diverse, care reflectă un spectru larg de percepții și experiențe. Aceasta permite o analiză complexă, comparativă între diferite grupuri de utilizatori.
- **Caracterul non-invaziv al metodei:** Spre deosebire de alte metode de cercetare, cum ar fi interviurile față în față sau sondajele, analiza conținutului digital nu implică intervenția directă asupra locatarilor și reduce riscul de bias cauzat de interacțiuni directe.

IV.3 Etapele metodologice ale analizei conținutului digital. Metodologia de evaluare prin analiza conținutului digital include mai multe etape, fiecare cu specificități importante:

- **Selecția platformelor și a datelor relevante:** Prima etapă implică alegerea platformelor sociale și a grupurilor online în care locatarii discută despre locuințele colective. De exemplu, Facebook și forumurile de specialitate sunt surse valoroase de date pentru acest tip de analiză.
- **Colectarea datelor:** Datele sunt colectate folosind tehnici automate de web scraping sau prin extragerea manuală a postărilor, comentariilor și discuțiilor relevante. Colectarea trebuie realizată în conformitate cu reglementările privind confidențialitatea datelor, astfel încât să se respecte drepturile utilizatorilor.
- **Prelucrarea și curățarea datelor:** Postările și comentariile colectate sunt procesate pentru a elimina datele redundante, informațiile irelevante sau erorile. Datele sunt apoi pregătite pentru analiză, fiind etichetate și organizate pe categorii de interes (probleme legate de spațiu, funcționalitate, estetică etc.).
- **Analiza conținutului:** Analiza se realizează prin metode de codificare tematică, pentru a identifica și clasifica principalele teme și subteme discutate. Se pot folosi atât metode calitative, cât și cantitative pentru a analiza frecvența și tonul comentariilor, tendințele emergente și percepțiile comune.
- **Interpretarea și prezentarea rezultatelor:** Rezultatele obținute sunt interpretate pentru a extrage concluzii relevante privind calitatea locuințelor și satisfacția locatarilor, precum și pentru a identifica posibile recomandări de îmbunătățire a locuințelor colective.

IV.4 Instrumente și tehnici pentru analiza conținutului digital. Pentru a asigura o analiză riguroasă, acest capitol propune mai multe instrumente și tehnici care facilitează analiza conținutului digital:

- **Software pentru analiza datelor textuale:** Platforme precum NVivo, Atlas.ti sau Leximancer permit codificarea și analiza tematică a datelor textuale, facilitând interpretarea comentariilor și a postărilor utilizatorilor.
- **Analiza sentimentelor:** Tehnicile de analiză a sentimentelor permit evaluarea tonului general al discuțiilor și clasificarea opiniilor în funcție de sentimentele exprimate (pozitiv, negativ, neutru), oferind o perspectivă asupra nivelului de satisfacție al locatarilor.
- **Vizualizarea datelor:** Utilizarea graficelor și a reprezentărilor vizuale (cum ar fi hărți de cuvinte sau grafice de frecvență) poate ajuta la evidențierea principalelor teme și subteme discutate de locatari, facilitând astfel interpretarea rezultatelor.

IV.5 Limitele și provocările metodologiei de evaluare digitală. Deși analiza conținutului digital prezintă multiple avantaje, există și câteva limitări și provocări:

- **Reprezentativitatea datelor:** Nu toți locatarii sunt activi pe platformele sociale, ceea ce poate duce la o reprezentare incompletă a opiniilor locatarilor. Astfel, datele colectate reflectă doar percepțiile unui segment specific al populației.

- **Calitatea și autenticitatea datelor:** Comentariile online pot include informații subiective sau chiar false, iar utilizarea lor ca sursă de date necesită o interpretare atentă și un proces de verificare.
- **Confidențialitatea și etica cercetării:** Colectarea și analiza datelor digitale implică respectarea reglementărilor de confidențialitate și a drepturilor utilizatorilor, ceea ce poate limita accesul la anumite informații sau necesita măsuri suplimentare de protecție a datelor personale.

IV.6 Aplicații ale analizei conținutului digital în evaluarea locuințelor colective. *Analiza conținutului digital are aplicații multiple în domeniul arhitecturii locuințelor colective și poate contribui la:*

- **Identificarea principalelor probleme și așteptări ale locatarilor:** Această metodologie poate scoate la lumină nevoile specifice ale locatarilor, precum problemele legate de spațiu, confort termic, izolație fonică sau estetica locuinței.
- **Evaluarea percepției calității locuințelor:** Metoda permite o analiză detaliată a percepției locatarilor cu privire la calitatea locuințelor, la gradul de satisfacție și la eventualele probleme pe care aceștia le întâmpină.
- **Orientarea recomandărilor pentru proiectanți și autorități:** Datele colectate pot fi folosite pentru a oferi recomandări concrete în vederea îmbunătățirii proiectării locuințelor colective și pentru a informa autoritățile locale cu privire la politicile necesare în sectorul rezidențial.

IV.7 Studiu de caz: Percepția asupra locuințelor colective din Chișinău și evoluția arhitecturii rezidențiale

Pentru a ilustra aplicabilitatea metodologiei de cercetare în evaluarea locuințelor colective, această secțiune aduce în discuție percepțiile locatarilor din Chișinău. Datele provin din diverse surse online, inclusiv platforme de socializare și forumuri, unde locuitorii își exprimă opiniile despre confortul, funcționalitatea și estetica clădirilor. În această analiză sunt identificate principalele teme de interes, cum ar fi: confortul termic, izolația fonică, aspectul estetic al fațadelor și organizarea spațiului interior.

Comentariile cu privire la „degradarea arhitecturii sovietice” pot fi interpretate ca o radiografiere a confortului urban și, totodată, ca un sondaj sociologic neconvențional, aceste tipuri de mărturii reprezentând o metodă necesară în cercetările din domeniul umanistic.

O analiză comparativă a arhitecturii locuințelor din diverse perioade, de la construcțiile anterioare erei sovietice la cele sovietice și post-sovietice, relevă opinii contradictorii. Pe de o parte, autorii constată o criză a calității locuințelor din perioada sovietică, remarcată prin scăderea continuă a calității arhitecturii și a standardelor tehnice. Spre exemplu, în comparație cu locuințele anterioare, construcțiile din perioada URSS se remarcă printr-o diminuare a spațiului locativ (reducerea numărului de camere, a suprafeței acestora și a înălțimii plafoanelor) și printr-o organizare funcțională deficitară. Totodată, au fost reduse încăperile cu destinație utilitară, iar densitatea mare a locuințelor dintr-un bloc a avut un impact negativ asupra confortului locativ.

Un aspect frecvent dezbătut în comentariile de pe rețelele de socializare este cel al spațiilor deschise și semideschise, cum sunt balcoanele și logiile, care au fost adesea percepute ca spații de depozitare neadecvate. Lipsa balconului este menționată ca o carență majoră, fiind frecvent regretată de locatari. De-a lungul timpului, utilizarea restrânsă a balconului în locuințele vechi a condus la o percepție negativă asupra acestui spațiu, transformându-l adesea într-o „cameră de depozitare”.

În dezbaterile de pe platformele online, au existat două poziții principale: una care argumenta că scopul principal al perioadei sovietice era acela de a oferi locuințe ieftine și rapide pentru populația urbană în creștere, iar cealaltă care critica opțiunile de design nefuncționale și estetica simplistă a construcțiilor. Cei care susțin prima poziție invocă necesitatea construcțiilor compacte și ieftine care să permită accesul unui număr mare de persoane la locuințe personale

gratuite. De asemenea, există comparații cu alte țări europene, unde spațiile de locuit sunt deseori limitate în cartierele urbane.

În concluzie, discuțiile de pe aceste platforme reflectă o percepție complexă asupra locuințelor colective, cu cerințe de îmbunătățire a normelor de raport între suprafețele utile și cele totale, astfel încât să fie asigurat un trai decent. Arhitectura contemporană este adesea descrisă ca insuficientă în a răspunde nevoilor moderne, iar revederea standardelor de confort urban pare a fi o necesitate resimțită de locatari.

Mai mult, acest fenomen atrage după sine probleme legate de drepturile de autor în arhitectură. Modificările/mutilările făcute de locatari fără acordul proiectanților sau al autorităților competente constituie o formă de vandalism arhitectural. Este o problemă care afectează în mod direct atât confortul public și calitatea estetică a orașului, cât și dreptul legal al arhitecților de a proteja integritatea lucrărilor lor. Lipsa unei mediatizări adecvate și a unei politici de control eficient al acestor modificări sugerează că autoritățile și organizațiile de resort fie ignoră, fie acceptă tacit aceste intervenții, ceea ce creează o „politică a struțului”¹, care este pe termen scurt și nesustenabilă.

Pentru a aborda și a înțelege mai bine această problemă, o metodă de evaluare mai riguroasă și obiectivă ar fi utilizarea content-analizei documentelor și resurselor vizuale disponibile în spațiul public. Aceasta metodă, bazată pe analiza discursurilor și imaginilor publicate de locatari în mediul online, poate oferi o perspectivă autentică asupra percepției locuințelor colective. Spre exemplu, platformele de social media, precum Facebook, oferă un mediu activ în care locuitorii orașelor din Republica Moldova își exprimă opiniile cu privire la calitatea locuințelor lor. Grupurile de discuții dedicate locuințelor, unde se discută despre problemele de design, confort și funcționalitate ale apartamentelor, reprezintă o sursă valoroasă pentru cercetători și arhitecți, permițându-le să analizeze feedback-ul direct al utilizatorilor.

Această formă de content-analiză², bazată pe observarea și examinarea materialelor comunicate online, oferă avantaje față de metodele tradiționale, cum ar fi sondajele, care pot oferi răspunsuri mai puțin nuanțate sau limitate la întrebări standardizate. În schimb, studiind dialogurile autentice și imaginile postate de locatari, se poate obține o înțelegere profundă a modului în care sunt percepute locuințele colective și a modului în care acestea influențează calitatea vieții locatarilor.

Astfel, prin această abordare, putem aduce în discuție nu doar problemele actuale ale industriei construcțiilor locative, dar și soluțiile necesare pentru a adresa nevoile reale ale locuitorilor și pentru a contribui la un peisaj urban mai armonios și funcțional. În esență, reconfigurarea relației dintre arhitect și utilizator (acesta devenind din ce în ce mai educat, fapt demonstrat) ar putea restabili echilibrul necesar între creativitate, funcționalitate și personalizare în arhitectura locuințelor.

Concluzii:

1. Fundamentele istorice și sociale ale arhitecturii locuințelor colective din Republica Moldova relevă o evoluție complexă, influențată de procesul de industrializare și de tranziția de la individualitate la uniformizare. Această transformare a generat provocări semnificative privind calitatea locuirii și coeziunea socială – aspecte esențiale de abordat în strategiile viitoare de dezvoltare urbană. Conștientizarea acestor provocări este crucială pentru

¹ În contextul modificărilor necontrolate ale locuințelor, „politică struțului” se referă la acceptarea tacită a unor intervenții nestructurate asupra locuințelor, fără reglementare sau control adecvat, ceea ce pe termen lung poate duce la probleme estetice și structurale mai grave.

² (sau analiza de conținut) este o metodă de cercetare utilizată pentru a examina și interpreta date calitative, precum texte, imagini, înregistrări audio sau video. Scopul său este de a identifica modele, teme, categorii sau semnificații recurente în cadrul unui set de date.

- reintroducerea unei dimensiuni umane în arhitectura locuințelor colective, care să răspundă atât nevoilor funcționale, cât și celor culturale ale locatarilor.
2. Distanțarea beneficiarului de procesul de proiectare are un impact profund asupra calității locuințelor colective din Republica Moldova, afectând satisfacția utilizatorilor și integritatea estetică și funcțională a spațiilor de locuit. O mai bună comunicare și implicare a beneficiarilor sunt esențiale pentru a răspunde nevoilor reale ale comunităților și a îmbunătăți calitatea vieții urbane. Abordările inovatoare și colaborative pot oferi soluții viabile pentru a depăși provocările actuale și pentru a construi un mediu de locuire mai sustenabil și adaptat la nevoile locatarilor.
 3. Deși adaptările realizate de locatari reflectă dorința de personalizare a spațiului locativ, intervențiile nesistematizate pot genera un peisaj urban fragmentat și lipsit de identitate. Implementarea unor soluții flexibile și colaborative între autorități, arhitecți și locatari este necesară pentru o dezvoltare urbană armonioasă și sustenabilă, adaptată nevoilor actuale ale societății.
 4. Metodologia de evaluare a calității locuințelor colective prin analiza conținutului digital constituie un instrument valoros pentru înțelegerea percepției locatarilor și identificarea nevoilor lor. Concluziile acestui capitol subliniază importanța integrării feedbackului digital în procesul de evaluare și oferă recomandări pentru arhitecți, proiectanți și autorități, în vederea dezvoltării unor soluții rezidențiale adaptate cerințelor locatarilor și promovării unei dezvoltări urbane sustenabile.
 5. Reconfigurarea relației dintre arhitect și utilizator, în contextul unei creșteri a nivelului de educație și informare a acestuia din urmă, poate restabili echilibrul între creativitate, funcționalitate și personalizare. O înțelegere mai profundă a acestor realități poate contribui nu doar la îmbunătățirea peisajului urban, ci și la satisfacerea nevoilor specifice ale locuitorilor, asigurând o armonie între estetică și funcționalitate.

Bibliografia:

- [1] Чикалова И. „У истоков социальной политики государств Западной Европы”
- [2] Гершман А. „Куда пропали балконы из новостроек Москвы и Петербурга?” In: <https://www.youtube.com/watch?v=2cho3iGjLhw&t=14s>
- [3] Миревич М. *Как деградировала советская архитектура.* In: <https://maxim-nm.livejournal.com/658043.html> accesat 19-09-2024.